

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-09-10

Vår referens

Kristian Berghult
Utredningssekreterare
kristian.berghult@malmo.se

Remiss avseende förslag till kursplaner för yrkeskurser på grundläggande nivå i kommunal vuxenutbildning m.m. GYVF-2025-3015

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig kring remiss från Skolverket – ”Remiss avseende förslag till kursplaner för yrkeskurser på grundläggande nivå i kommunal vuxenutbildning m.m.”

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att ta fram förslag på yrkeskurser på grundläggande nivå inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Kurserna ska ge grundläggande yrkeskunskaper och innehålla praktiska inslag samt kunna kombineras till hela yrkesutbildningar på grundläggande nivå. Kurserna ska kunna byggas på till utbildning på gymnasial nivå om individen vill det. Vidare ska kurserna svara mot de kompetenskrav som olika branscher ställer och ska kunna leda till arbete.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen förslår att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedömer att utredningens förslag är välgrundade och att de sannolikt kommer medföra att eleverna tidigare och i större omfattning kan motiveras att välja en yrkesinriktning. Skolverket föreslår att det inte ska införas ett krav på arbetsplatsförlagt lärande (apl) för yrkeskurser på grundläggande nivå. Förvaltningen föreslår att nämnden anser att apl på de föreslagna yrkeskurserna skulle stärka kvaliteten på kurserna och ytterligare motivera eleverna att välja ett specifikt yrkesspår.

Förvaltningen förslår att nämnden också påpekar att det hade varit en fördel om eleverna på de grundläggande yrkeskurserna skulle kunna erbjudas förtur vid ansökan till gymnasiala yrkesprogram inom samma yrkesområde. Nämnden föreslår att frågan utreds vidare, så att konsekvenser för andra elevgrupper beaktas.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och överlämnar detsamma till Skolverket.

Beslutsunderlag

- Konsekvensutredning
- Förslag till förordning om ändring i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning
- Förslag till förordning om ändring i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare
- Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning
- Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)
- Remiss avseende förslag till kursplaner för yrkeskurser på grundläggande nivå i kommunal vuxenutbildning m.m.
- Skolverkets föreskrifter om behörighet för lärare
- Skolverkets föreskrifter om kursplaner för yrkeskurser i kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå
- Tjänsteskrivelse GVN 2025-09-25 Remiss avseende förslag till kursplaner för yrkeskurser på grundläggande nivå i kommunal vuxenutbildning m.m.
- Förslag till yttrande över Remiss avseende förslag till kursplaner för yrkeskurser på grundläggande nivå i kommunal vuxenutbildning m.m.

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2025-09-17

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-09-25

Beslutet skickas till

Skolverket

Ärendet

Bakgrund

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig kring remiss från Skolverket – ”Remiss avseende förslag till kursplaner för yrkeskurser på grundläggande nivå i kommunal vuxenutbildning m.m.”

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att ta fram förslag på yrkeskurser på grundläggande nivå inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Kurserna ska ge grundläggande yrkeskunskaper och innehålla praktiska inslag samt kunna kombineras till hela yrkesutbildningar på grundläggande nivå. Kurserna ska kunna byggas på till utbildning på gymnasial nivå om individen vill det. Vidare ska kurserna svara mot de kompetenskrav som olika branscher ställer och ska kunna leda till arbete. Skolverket har

valt att regeringsuppdraget ska ingå som en del i det pågående arbetet med översyn av kursplaner inom tre skolformsdelar i komvux.

I den analys som Skolverket gjort inom ramen för detta regeringsuppdrag framgår att den potentiella målgruppen för yrkeskurser inom komvux på grundläggande nivå är mycket heterogen och att individerna, utöver specifika yrkeskunskaper, även behöver få möjlighet att utveckla andra grundläggande kompetenser som behövs i ett kommande arbetsliv. Många individer i den potentiella målgruppen har också behov av att utveckla det svenska språket och sin kommunikativa förmåga på olika sätt. Sammanfattningsvis har eleverna olika bakgrund, behov och förutsättningar samt olika mål med studierna.

I skälen till regeringsuppdraget om yrkeskurser på grundläggande nivå anges bland annat att personer i målgruppen för kombinationsutbildningar kan ha svårt att tillgodogöra sig yrkesutbildning på gymnasial nivå, och att en av anledningarna är att deras kunskaper i svenska språket och inom andra områden är för svaga, vilket gör det mycket svårt för dem att studera yrkeskurser på gymnasial nivå. Kommunerna arbetar därför på olika sätt med utbildning på grundläggande nivå för att förbereda individen för en kombinationsutbildning och för fram att yrkeskurser på grundläggande nivå skulle öka likvärdigheten för individen och underlätta för kommunerna att förbereda individen för den gymnasiala utbildningen.

Utredningens förslag i sammandrag

Yrkeskurser på grundläggande nivå är helt nytt och finns inte i komvux idag. Skolverket har i arbetet utgått från principen att alla förslag till yrkeskurser som tas fram ska syfta till att förbereda individerna för ett kommande yrkes- och arbetsliv. Begreppet yrkeskurser används därför för alla de olika typerna av yrkeskurser, även för de kurser som är mer generella eller förberedande till sin karaktär.

För att möjliggöra att yrkeskurser ska kunna bedrivas inom komvux på grundläggande nivå föreslår Skolverket ett tredje stycke i 2 kap. 18 § förordningen om vuxenutbildning där det anges att komvux på grundläggande nivå får bedrivas i form av yrkeskurser. Ordet ”får” föreslås för att kommunerna inte ska vara skyldiga att erbjuda dessa kurser. För det fall det finns flera behöriga sökande än vad kommunen har planerade utbildningsplatser på kurserna behöver huvudmannen ha möjlighet att göra ett urval bland de behöriga sökande. Skolverket föreslår vidare att det i paragrafen införs en definition av vad en yrkeskurs är, på motsvarande sätt som för yrkesämnen som ges inom utbildning på gymnasial nivå. Skolverket föreslår att en yrkeskurs inom komvux på grundläggande nivå definieras som en kurs som är yrkesinriktad.

Skolverket föreslår att yrkeskurserna ska ges inom komvux på grundläggande nivå. Skolverket anser det därför motiverat att de föreslagna kursplanerna följer den struktur som kursplanerna i övriga skolformsdelar i komvux (undantaget sfi) har, vilket ger

igenkänning för lärarna. Skolverket föreslår en ny paragraf i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare, 31 c §, där det anges att de lärare som är behöriga att undervisa i grundskolan eller gymnasieskolan och som har relevant kompetens ska vara behöriga att undervisa i yrkeskurser inom komvux på grundläggande nivå.

Enligt regeringsuppdraget ska de yrkeskurser som Skolverket tar fram möta flera olika syften. För att möta dessa olika syften har Skolverket valt att ta fram förslag på ett antal olika typer av yrkeskurser som kategoriseras enligt följande:

1. Yrkeskurser som innefattar mer allmänna kompetenser som behövs för att förbereda sig för att kunna gå ut på en arbetsplats och bli redo för ett kommande arbetsliv.
2. Yrkeskurser som är en introduktion till olika yrkesområden och en förberedelse för yrkesutbildning på gymnasial nivå.
3. Yrkeskurser som är yrkesspecifika med ett tydligt yrkesinnehåll mot ett avgränsat yrkesområde.

Skolverket föreslår att ett yrkespaket inom komvux på grundläggande nivå kan utformas genom att yrkeskurser, beskrivna ovan, kombineras med varandra. Skolverket anser att verksamheter själva bör kunna kombinera de föreslagna yrkeskurserna till yrkespaket för att kunna möta både individens behov och de behov som finns på den lokala arbetsmarknaden. Skolverket föreslår i enlighet med regeringsuppdraget även två yrkespaket som kan vara gångbara på arbetsmarknaden på nationell nivå. I framtagandet av dessa förslag så har Skolverket inhämtat synpunkter från de nationella programråden inom respektive yrkesområde. Även lärare samt ämnesexperter från branschen har varit referenser i arbetet. Skolverket vill betona vikten av att skillnaden mellan yrkespaket på grundläggande respektive gymnasial nivå tydliggörs, detta för att det ska vara tydligt för elever, arbetsgivare och andra berörda vilka förväntningar man kan ha på utbildningen likväl som på individens kunskaper efter genomgången utbildning.

Arbetsplatsförlagt lärande (apl) finns idag inte reglerat inom komvux på grundläggande nivå eftersom det inte finns några yrkeskurser i dagens system. Skolverket föreslår inte heller att det ska införas ett krav på apl för yrkeskurser. Orsaken till det är att det redan idag finns utmaningar för verksamheter att hitta apl-platser till elever som läser yrkesämnen på gymnasial nivå. Skolverket föreslår i stället att formuleringar om praktik och praktiska moment förs in direkt i kursplanerna för yrkeskurserna.

Utredningens förslag på yrkeskurser

1. Yrkeskurser som innefattar mer allmänna kompetenser som behövs för att förbereda sig för att kunna gå ut på en arbetsplats och bli redo för ett kommande arbetsliv.

Individer som behöver utveckla generella grundläggande kompetenser för arbetslivet kan läsa dessa arbetslivskurser för att förbereda sig för att kunna komma in på arbetsmarknaden. Yrkeskurserna innehåller allmänna kompetenser som behövs i ett kommande yrkesliv.

De förberedande arbetslivskurserna förväntas möta ett utbildningsbehov som idag finns inom komvux på grundläggande nivå. Det innebär ytterligare kurser för huvudmännen att välja mellan när de utformar en utbildning för den enskilda individen. Skolverket föreslår följande förberedande arbetslivskurser:

- Arbetsliv och arbetsmarknad
- Digital kompetens i arbetslivet
- Kommunikation och bemötande i arbetslivet

Urvalet av de förberedande arbetslivskurser som Skolverket föreslår bygger på några av de syften som finns för orienteringskurser och som ges i verksamheter idag. Det är också de områden som verksamheter under samråd lyft fram där det är vanligt att elever har behov av att utveckla kunskaper och färdigheter. Det finns alltså både en efterfrågan från verksamheterna och ett behov hos eleverna av yrkeskurser med mer generellt innehåll.

2. Yrkeskurser som är en introduktion till olika yrkesområden och en förberedelse för yrkesutbildning på gymnasial nivå.

Enligt regeringsuppdraget ska yrkeskurserna kunna byggas på till utbildning på gymnasial nivå. De förberedande yrkeskurserna syftar till att ge förutsättningar för att fortsätta studera yrkesutbildning på gymnasial nivå. Skolverket föreslår nio förberedande yrkeskurser inom olika yrkesområden.

Urvalet av de förberedande yrkeskurserna på grundläggande nivå har skett utifrån möjlighet till fortsatta studier inom yrkesområdet på gymnasial nivå. Vid urvalet av yrkesområden har Skolverket tagit hänsyn till att det ska finnas reella möjligheter till anställning efter avslutad gymnasial utbildning, utifrån regionala och lokala förutsättningar eller utifrån nationella behov.

Skolverket har inhämtat synpunkter från de nationella programråden i arbetet med att ta fram dessa förberedande yrkeskurser. Skolverket föreslår följande förberedande yrkeskurser:

- VVS- och fastighet – introduktion
  - Bygg och anläggning – introduktion
  - Restaurang och livsmedel – introduktion
  - Logi och våningsservice – introduktion
  - Trädgård – introduktion
  - Media och estetik – introduktion
  - Fordon och transport – introduktion
  - Administration – introduktion
  - Vård och omsorg – introduktion
3. Yrkeskurser som är yrkesspecifika med ett tydligt yrkesinnehåll mot ett avgränsat yrkesområde.

De yrkesspecifika yrkeskurserna som Skolverket föreslår har ett innehåll som är direkt riktat mot avgränsade och definierade arbetsuppgifter inom ett specifikt yrke. En enskild kurs syftar dock inte till anställningsbarhet, däremot gör en kombination av förberedande arbetslivskurser, förberedande yrkeskurser och yrkesspecifika yrkeskurser det. Denna kombination av yrkeskurser utgör Skolverkets förslag till yrkespaket som beskrivs mer utförligt i avsnittet om yrkespaket. Skolverket föreslår följande yrkesspecifika yrkeskurser:

- Beskärning och trädvård
- Skötsel av gröna utomhus- och inomhusmiljöer
- Lokalvård 1
- Lokalvård 2

Förslag på yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden yttrar sig i huvudsak endast om de frågor som påverkar nämndens verksamheter direkt eller indirekt.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedömer att utredningens förslag är välgrundade och att de sannolikt kommer medföra att eleverna tidigare och i större omfattning kan motiveras att välja en yrkesinriktning. Detta kan på sikt också leda till att individen snabbare blir självförsörjande och kan förvärvsarbeta i yrken där det idag är arbetskraftsbrist.

Utredningen lyfter att syftet med yrkeskurser på grundläggande nivå bland annat är att underlätta för kommunerna att förbereda individerna för gymnasial utbildning, något som skulle kunna innebära viss effektivisering gällande utbildning på den gymnasiala

nivån, då förhoppningen är att fler individer får möjlighet att göra väl övervägda val. Risken att elever som läst yrkeskurser på grundläggande nivå är oförberedda och avbryter sina studier blir därför lägre. Nämnden instämmer i denna bedömning.

För att möjliggöra att yrkeskurser ska kunna bedrivas inom komvux på grundläggande nivå föreslår Skolverket ett tredje stycke i 2 kap. 18 § förordningen om vuxenutbildning där det anges att komvux på grundläggande nivå får bedrivas i form av yrkeskurser. Ordet ”får” föreslås för att kommunerna inte ska vara skyldiga att erbjuda dessa kurser. Nämnden instämmer i utredningens bedömning.

Arbetsplatsförlagt lärande (apl) finns idag inte reglerat inom komvux på grundläggande nivå eftersom det inte finns några yrkeskurser i dagens system. Skolverket föreslår inte heller att det ska införas ett krav på apl för de föreslagna yrkeskurserna. Nämnden anser dock att apl på de föreslagna yrkeskurserna skulle stärka kvaliteten på kurserna och ytterligare motivera eleverna att välja ett specifikt yrkesspår.

Nämnden vill också påpeka att det hade varit en fördel om eleverna på de grundläggande yrkeskurserna skulle kunna erbjudas förtur vid ansökan till gymnasiala yrkesprogram inom samma yrkesområde. Nämnden föreslår att frågan utreds vidare, så att konsekvenser för andra elevgrupper beaktas.

Ansvariga

Elena Zukauskaite Avdelningschef
Anneli Schwartz Förvaltningschef